

Batı Cephesinde Yeni Bir Şey Yok: Macaristan'da Osmanlı Serhaddinin Kurulması ve Kurumsal Devamlılık (1521-1547)

Göksel Baş

XV. yüzyılın ikinci yarısında kurumsallaşmaya başlayan Osmanlı savaş finansman mekanizması, bir asırdan fazla bir süre boyunca benzer bir kurumsal alt yapı ile dönüşmeye devam etti. Seferlerin giderek artan mali yüküne ek olarak, genişleyen topraklarda yayılan kaleler ağı devamlı şekilde ve daha fazla mali kaynak gerektiriyordu. Osmanlılar, 1541'de Macar Krallığı'nın merkezi bölgelerinin ilhakından çok önce, güçlü hasımlarına karşı askerî açıdan etkili ve mali açıdan sürdürülebilir kale ağları kurma pratiğine aşinaydı. 1470'ler ile 1510'lar arasında Macaristan sınırı boyunca kaleleri mali olarak desteklemek için iyi işleyen ve kendi kendini idame ettiren bir sistemi örgütleyebildiler. Sistem, Rumeli eyaletinin toplam gelirin 1/5'ine eşit olan iltizamlardan elde edilen muazzam gelirlerin tahsisine dayanıyordu ve garnizon birliklerinin maaş ödemelerini sağlıyordu. Mohaç Savaşı (1526) akabinde Semendire ve Bosna'da, daha sonra da Slavonya'da kurulan yeni Osmanlı serhad organizasyonu bir model olarak Budin'in ilhakı (1541) ve Habsburglar ile de facto paylaşılan serhadler boyunca oluşturulmaya çalışılan organizasyona model teşkil etmiştir. Bu tebliğ, iltizam ve kale birliklerinin maaş kayıtlarını kapsamlı bir şekilde kullanarak, Osmanlı Devleti'nin Budin ilhakı sonrası temelde aynı sistemi koruduğunu ve sınır savunmasının finansman mekanizmasında dikkate değer bir süreklilik olduğunu savunmaktadır.